

El meu viatge

MARIA DEL MAR RAYO

José Agustín Goytisolo per Angola i Moçambic

De viatges, a la seva vida n'hi ha hagut molts. Però en recorda especialment un que va fer al 1979 a Angola i Moçambic. Des de feia anys, el

poeta José Agustín Goytisolo era amic d'un presoner polític portuguès, Agostinho Neto, un home d'Angola. Era metge i poeta. "Complia condemna a la presó de Caixas (prop de Lisboa). Quan va sortir amb llibertat condicional, va passar per Barcelona i després va marxar a França i no en vaig saber res més fins als anys 69-70". Neto es va fer líder del MPLA (Moviment per l'Alliberament d'Angola) i pretenia entrar amb la seva gent a Angola, creant una guerrilla contra Portugal. "Jo vaig traduir un llibre seu de poemes que vaig titular *La lluita continua*, era el seu lema. Hi havia tres moviments guerrillers que lluitaven per arribar al poder, però va ser Neto qui va aconseguir entrar a Loanda, la capital, amb un exèrcit d'ancians, dones i nens". Goytisolo li va enviar un telegrama felicitant-lo per la seva victòria i l'angolès el va convidar amb la seva dona i la seva filla Júlia a viatjar al seu país. "Vam agafar tots tres l'avió Barcelona-Lisboa-Loanda. Era el maig del 79", l'any en què Neto va morir de càncer a Moscou. Una cop allà, va recórrer el país. "La meva dona i la meva filla es van quedar a Loanda. Hi havia guerra civil. Després vam seguir el viatge cap a Moçambic, però la Júlia va emmalaltir de malària i va haver de tornar."

Goytisolo ens descriu la seva vida allà: "S'assemblava a la d'aquí com un ou a una castanya. Però jo m'ho passava molt bé". Allà, només parlaven castellà els cubans i a Goytisolo el confonien amb un d'ells: "creien que jo era un

cooperante, així era com anomenaven la gent, com mestres d'escola, metges, etc. Recorria amb jeep, vestit de soldat, les carreteres de la sabana. "Era un territori amb unes herbes molt altes, d'una alçada que arribava fins al coll d'una persona. De tant en tant es veia algun arbre, les ceibes solitàries (o arbre del pa). Eren gegantines. Hi havien lleons, muflons i zebres". Cada 500 metres es trobaven un soldat, amb l'ametralladora

a la mà, que controlava la sabana. "Quan passaven no ens feien ni cas, ni tan sols ens miraven. Només vigilaven la sabana".

A Loanda, la vida va ser "molt normal", diu, "només es notava que estàvem en guerra perquè a les nou de la nit hi havia toc de queda. No hi havia luxes, però teníem sabó, dutxa i tabac. Jo ja en tenia prou". Per ell, el més maco del país va ser "Lobito, un port del sud d'Angola, i Malange, a l'interior. Però aquella sí que era una zona més perillosa, per la selva". Goytisolo va escriure unes cròniques sobres aquest viatge. "Si hagués estat solter, i només per divertir-me, m'hi hauria quedat una temporada llarga". L'únic que no li agradava d'allà era "la disciplina. No va amb la meua manera de ser".

LA CULPA ÉS DELS COLONITZADORS

Goytisolo critica els colonitzadors d'aquelles terres. "Els portuguesos ja es van encarregar que aquella gent no sabés fer res de res. No sabien ni canviar la bateria d'un cotxe. No tenien tècnics en res. Sort, diu, que la poca instrucció no repercuteix en l'instint de les persones i podien sobreviure. És clar que quan els van concedir la independència, després de la Revolució dels Clavells, hi van haver alguns portuguesos honrats que es van quedar per ajudar-los. Per Goytisolo el desenvolupament és també un problema mental. "Allà la gent no és mor de gana", explica. Això sí, era una gent sense instrucció. L'idioma oficial, això sí, era el del país colonitzador, el portuguès, però només el sabien els pocs que anaven a escola. La majoria només coneixien l'idioma de la seva tribu (hi havia disset idiomes i més de cent dialectes a tot el país). També es parlava una llengua curiosa, el *portíñol*, barreja de portuguès i espanyol, pels cubans. Els antics colons, després d'abandonar aquella terra, han aprofitat les lluites tribals per poder dir que els negres no poden fer res de bo sols. Sol ser l'actitud del colonitzador.